

ЕВФЕМІЗМИ В ІТ–СФЕРІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У цій роботі розглянуто евфемізми у сфері інформаційних технологій (ІТ). Проаналізовано причини використання пом'якшувальних та маскувальних висловів у професійному середовищі, зокрема для налагодження комунікації, збереження корпоративного іміджу, спрощення технічної мови, а також приховування проблем. Особливу увагу приділено прикладам англомовних та українізованих ІТ-евфемізмів, які вживають розробники.

Ключові слова: евфемізм, ІТ-сфера, комп'ютерний лексикон.

Abstract

This paper examines euphemisms in the field of information technology (IT). The analysis of the reasons for the use of euphemisms and masking expressions in a professional environment, in particular to establish communication, preserve the corporate image, simplify technical language, and hide problems. Particular attention is paid to examples of English-language and Ukrainianized IT euphemisms used by both developers and managers.

Keywords: euphemism, IT sphere, computer lexis.

Вступ

Евфемізми (від грец. *euphēmismós* — добре говорю) визначаються як емоційно нейтральні слова або вирази, що вживаються замість синонімічних, які можуть здаватися мовцеві непристойними, грубими або нетактовними [1, 421]. З огляду на розвиток суспільства, евфемізми активно інтегруються в різні сфери повсякденного життя, зокрема й інформаційні технології (ІТ). У цій галузі вони є ефективним інструментом для пом'якшення повідомлень та уникнення комунікативного дискомфорту. Функціонуючи як своєрідне словесне кодування, евфемізми замінюють прямі, потенційно негативні або технічно складні терміни на більш естетичні та описові вирази. Таке вживання є відповіддю на існуючі соціальні та професійні табу, що формують особливості комунікативної поведінки в ІТ-культурі[2].

Метою цієї роботи є аналіз та класифікація вживання евфемізмів у сфері інформаційних технологій.

Актуальність дослідження та теоретичні засади

Дослідження евфемізмів в ІТ-сфері актуальне, зважаючи на щораз більше зацікавлення українців цією галуззю. Розуміння евфемізмів сприяє кращій орієнтації у професійній термінології, налагодженню ефективної комунікації в команді та глибшому усвідомленню особливостей корпоративної культури ІТ-компаній.

У вітчизняному мовознавстві евфемізми були предметом досліджень Л. Булаховського, В. Великорода, І. Гальперін, А. Григораша, О. Реформатського, Л. Ставицької, О. Селіванової та інших науковців. Особливої уваги заслуговує стаття О. Чирвоного, в якій досліджено евфемізацію в англомовному комп'ютерному лексиконі як потужний механізм семантичної деривації [4].

У межах цього дослідження здійснено спробу класифікувати евфемізми в ІТ-сфері відповідно до мети їх вживання [3].

Нижче наведено приклади евфемізмів, що використовують для уникнення образливих або неприємних формулювань: технічний борг (Technical Debt) замість велика кількість помилок / проблем у коді або неякісно виконана робота; оптимізація ресурсів замість урізання бюджету або звільнення співробітників; підвищення ефективності замість потрібно працювати швидше/краще (як докір); виявлення невідповідностей замість баги або помилки (особливо в контексті тестування, щоб уникнути звинувачення розробника); заплановане оновлення / перезавантаження замість система вимкнеться / буде недоступна; проблеми сумісності замість наші системи не функціонують належним чином.

Евфемізми в ІТ для приховування правди. Ось декілька прикладів: замість «система впала / не працює» або «ми маємо серйозний збій» вживаємо «спостерігаються тимчасові труднощі з доступом до сервісу», «ми виконуємо незаплановані технічні роботи для покращення стабільності чи спостерігається часткова деградація функціональності»; замість «це не можливо реалізувати» говоримо «ми розглянемо це у наступних ітераціях» чи «наразі це не є пріоритетом у поточному беклозі»; замість «ми втратили дані» або «сталася катастрофа»

використовуємо «відбулася непередбачена втрата цілісності даних» або «вимагається відновлення даних з резервних копій»; замість «наш продукт має багато багів» або «код дуже низької якості» вживаємо «продукт перебуває на етапі активного вдосконалення» чи «ми працюємо над оптимізацією та покращенням стабільності», «виявляємо деякі поведінкові аномалії»; замість «ми не розуміємо, чому це не працює» або «ми застрягли» використовуйте «ми проводимо глибокий аналіз кореневих причин проблеми», «команда залучена до детального дослідження».

У сфері ІТ, де стрес і технічні труднощі є буденністю, гумор часто стає віддушиною, а евфемізми можуть перетворитися на дотепні способи висловити роздратування або описати складні ситуації. Ці «гумористичні евфемізми» часто зрозумілі лише тим, хто «в темі», і створюють відчуття спільноти. Ось кілька прикладів: "Це не баг, це фіча." (It's not a bug, it's a feature.) "Рефакторинг з'явився" (Refactoring went sideways); "Ми знайшли неочевидну особливість архітектури" (We found an unobvious architectural peculiarity); "Система вирішила відпочити" (The system decided to take a break); "Це магія, над якою ще працюємо" (It's magic we're still working on); "Проблема між кріслом і клавіатурою" (Problem between the chair and the keyboard – РЕВКАС); "Проведемо ритуальні танці з бубном" (We'll perform ritual dances with a tambourine).

Висновки

Проведене дослідження підтвердило, що евфемізми є невід'ємним елементом сучасної ІТ-комунікації, виконуючи не лише комунікативну, а й важливу соціальну функцію. Їх використання дозволяє пом'якшувати гострі кути у спілкуванні, ефективно маскувати проблемні аспекти та підтримувати позитивний імідж компанії. Застосування евфемізмів також сприяє адаптації новачків та формуванню унікальної корпоративної культури, хоча інколи може слугувати для приховування небажаної правди. Примітно, що значна частина цих висловів вже інтегрувалася в повсякденну мову, особливо серед молоді та осіб, дотичних до цифрової сфери. Переважне англomовне походження більшості ІТ-евфемізмів свідчить про глобальний характер галузі, водночас наявність українських адаптацій збагачує професійне мовлення, додаючи йому колориту та гумористичного відтінку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальне мовознавство : підручник, 3-тє видання / М. П. Кочерган. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 464 с.
2. Советна А., Лісун О. Евфемізми в засобах масової інформації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т.3. С. 156-159.
3. Ставицька Л. Українська мова без табу (словник нецензурної лексики та її відповідники: обценізи, евфемізми, сексуалізми). Київ : Часопис «Критика», 2008. 456 с.
4. Чирвоний О. Евфемізми англomовного комп'ютерного лексикону. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2023. Вип. 2 (205). С. 230–236. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-33>.

Науковий керівник: **Мошнорізі Марія Миколаївна** – канд. філол. наук, старший викладач кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, ел.пошта: moshnoriz.m.m@vntu.edu.ua.

Топольський Олександр Олександрович — студент групи 2КН-246, факультет Комп'ютерні науки, Вінницький національний технічний університет, oleksandrtopolsky@gmail.com.

Supervisor: **Mariia Moshnoriz** – Candidate of Philological Sciences, Department of Linguistics, Vinnytsia National Technical University, e-mail: moshnoriz.m.m@vntu.edu.ua.

Topolsky Oleksandr Oleksandrovych — student of group 2KH-246, Faculty of Computer Science, Vinnytsia National Technical University, oleksandrtopolsky@gmail.com.

